

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 14/26 Aprilie 1891

Nr. 15

Sola

de
Carmen Sylva.

Poemă citită de Maiestatea Sa Regina României în ședința iubilară a Academiei Române.

Dacă ogoarele României sunt atât de bogate și de roditoare, aceasta o datorim mult sângelui vărsat pe dinsele de acei, care din vremuri vechi s'au jertfit pentru a le apăra.

Astăzi, în ziua de sărbătoare, se cuvine dar' să amintesc despre eroii din trecutul cel mai depărtat. Nu mă țin de acei, care au numai un *vae victis* pentru cei învinși, ci pre acestia adese îi cred mai vrednici de toată lauda.

Noi ne mândrim mult, că ne tragem din Romanii cei învingători; se nu uităm însă nici-odată pre Dacii cei învinși, care, murind o moarte vitejească, au acoperit pământul acestei țeri cu cununi neperitoare.

M'am încercat să ridic din mormântul uitării ființele mărețe ale acestor luptători, pentru a înălța inimile și a înălța cugetările noastre.

Neamul nostru a stat totdeauna ca o stâncă, menită a sparge grelele valuri ale popoarelor ce se rostogoliau unele preste altele. Adese 'i-au trecut valurile preste cap, dar' tot atât de adese ni-am înălțat capul earăși cu mândrie, botezat pentru lupte nouă și pentru răbdare vitejească.

Vreau să cânt astăzi pre eroii, care renasc neconținut din holdele noastre aurii; și cu toate că sunt numai un mic lăutar, voi da cântecului meu un vers, care să umple inima voastră de bucurie.

Sola.

Noaptea, la lumina lunei, umblă rătăcită pe malul Dunării, în sus și în jos, măreața arătare a unei fecioare. Ea mânilor și frânge, în ape întră până la brâu. Ea caută un vad, să treacă dincolo, și cu glas se vaietă: — „Dar' nu vedeți? „Din cea din urmă bătelie am luat pre cel din urmă ostaș! Trebuie să trec dincolo! O, valuri „spumegătoare! Lăsați, s'aseș dincolo, la adăpost „de furia vrășmașului, pre cel din urmă ostaș! „Lăsați să treacă dincolo mireasa! Arătați-mi „vadul, ca să nu ved oștile romane călcând în „picioare pre mortul meu! Lasă-mă, Dunăre, să „trec prin ale tale însângerate valuri!“

Astfel se vaietă fecioara toată noaptea cea lungă și mânilor și frânge; ear' valurile Dunărei trec fără 'ncetare, puternice și nemiloase, la lumina lunei, care privesce a morților cădere și a morților mulțime.

*

La sfat ședeau fruntașii eroi ai Daciei în adâncă tăcere, precum se cuvine celor voinici și tari de inimă. Cel mai în vârstă în jos se uită încremenit, și aruncă o peană de vultur. Un suspin se ridică din peptul tuturor, ca vântul care scutură virfurile într'o pădure de stejar. Peana ținea: „Romanii vin!“ Cel mai tinăr în sfat sta răzimat pe scutul seu. Ochii îi schinteiau; dar' fruntea lui cea albă era încrețită de aspre cugetări, și de resuflarea-i deasă pletele negre ca peana corbului se mișcau mereu pe umerii lui. El luă o frunză de rogoz și o asvirli lîngă peana de vultur, strîngându-și buzele cu dispreț. Voia să țică: „Frunză „de rogoz sunt Romanii, căci ei sunt vorbăreți!“ Dar' cel bătrân, arătând spre Dunăre, ce 'n rațele soarelui strălucia printre trunchii urieși, luă ulciorul cu apă, vărsă din el mai ântău o picătură, în urmă o stropitură, pe urmă toată apa, revărsându-se ca un rîu întreg, care sparge și sfarmă stânci și dealuri, strică și distruge câmpii și păduri, crește și crește neconținut, nutrit de ape lăaturalnice și de ploii neîncetate. Și un suspin se ridică earăși din peptul tuturor!

În sfârșit glasul bătrânului se auzi: „Putem să stăm împotriva!“ Ear' cel mai tinăr șopti: — „Sola!“ Și precum în pădure ploaia începe a picura lin, și cu încetul se îndesese de străbate preste tot locul ca un riu, astfel șoaptele se întetiră în gura bărbaților, care stau la sfat. Toți întrebau: — „Sola! nu te temi?“ Toți întrebau: „Nando! Ce te face atât de îndrăsnă? Oare 'ți s'a „jurat ea să-ți fie mireasă?“ Capul tinărului ostaș 'i se plecă pe peptu-i: „Ea s'a jurat să-și aleagă „cine să-și fie soț, numai după a treia bătelie. „Nerăbdător aștepta a treia bătelie“. Bătrânul din sfat clătină capul plin de îngrijire, și aședă lîngă peana de vultur o peatră. Atunci cu toții strigară într'un glas: „Arătare! Nu! încă stă țeara „Dacilor în picioare! Și lung timp va mai trăi „poporul nostru, dacă vom ține pept cu Romanii,

„până-când o fecioară nu-și va fi luat de bărbat „pre un mort“.

*

La revărsatul dorilor sclipesc preste ape jocul mut al musculițelor răsfățate. Cu aripi îndrăznețe ele ating valurile line, precând în sus se asvîrle pescele cu solzii lucitori. Și pe maluri sclipesc ale bărbaților arme. Fecioarele le spală de sânge și cu cântări le urează nouă isbândiri. Sola prinde în scut lumina soarelui și rațele strălucitoare ce es dintr'însul ea le trimite să lumineze întunecimile pădurii, de se înspăimîntează cântăreții din ea; ear' ferul luciu îi oglindesc fața gânditoare, de n'ai crede că-i o gingașe fetiță, ci una din dețele destinului, ucigătoare de eroi. Genele-i nu sclipesc în rațele vii ale soarelui, mâna ei nu tremură când atinge sângele de pe sabie și lance. Dar' în rîndurile fetelor nici șoapte nu se aud, nici vorbe de taine duioase. Grave și serioase, ca tinere preotese, ele își împlinesc datoria, adînc cugetând la vrednicia lor.

Soarele este în crucea amedii și viu rumenesce obrazii frumoși ai Solei. O picătură schînteitoare pică de pe fruntea ei albă ca omătul, și atinge pîrul cel negru și creț, ce gingaș o împremuesce, Dar' fecioarele nu se uită și nu iau seama. Ele spală armele eroilor, ca să stee chiar în preajma soarelui, și versul lor lin se aude. Cîntecul lor străbate spre rîul cel mare, care-l primesce cu jale și'l repede în depărtare pe latele lui talazuri, acolo unde stă armă lîngă armă.

„Dulce rîu! măreț rîu! cu pletele lungi și „moi, în vis eu ți-am vădut făptura, în chip de „ostas, încungiuurat de ceata'ți.

„Te-ai ridicat cu lancea și ai mers la luptă „mare, la luptă de bărbați. Vis rău e visul meu, „căci a mințit și el!

„Nici că mai străjuesci, nici că mai stai în „preajma celor-ce dau năvală. Brațul meu stă „împotrivă; dar' tu, rîule, ajută roiul lor să îm- „pedecăm!

„Oare vrei să fii fricos, se'ți dic neinimos? „Scoală-te! Ridică-te! Înghite-ne în pace.

„Rostogolesce-te fără simțire preste trupul „ce în giulgiuri învelesci, precum înghiți strigătele „și porți îndoelile noastre“.

*

Pădurea auzi al pașilor tropot, ea se gândi: — e cîntecul vijeliei; și întreabă ca pe un vechiu cunoscut: — de unde vii așa în goană mare?

Al strigătelor vuet ajunge până în rîu. Acesta 'n veselie'l aduce înainte, și întreabă și el: E astăzi sîrbătoare în pădurea adîncă? Sunetul cunosc; dar' ce sîrbați voi oare?

Și ca oțelul ce răsună, se sdrobi strigătul de stîncă. Credea, că inimile cumplit vor bate în pepturi și cugetări adînci frunzele vor brăzda, dar' el stă amenințînd și certînd: ce bate așa năvalnic inima în pepturile voastre?

Nu era furtuna, nu era nici cîntarea de sîrbătoare, nu era nici bătaia inimii noastre. Răsunat-a puternic, isbit în scutul nostru, scutul sortii, care s'a sdrobit.

Și în rîu și în pădure toate-'s în tăcere, stîncă ea însăși vaietul resfrînge, până-ce întrebăm, apăsă și greu: O, soartă! Ce ceri dela noi?*

*

Până când luna nu va fi din cer cu vuiet asvîrlită, și nu va pica jos pe pămînt — nu perim!

Până când stelele nu vor trece, unele după altele, și soarele al lor suflet nu va suge — nu perim!

Până când pajura pîr de fecioară nu va răpi, legându-'l ca cuibul pe cap ușor aședat — nu perim!

Până când iepete sirepe preste câmpii vor sbura, legănînd hohotele eroilor nostri — nu perim!

Până când apă din peatră n'a curge, florile toate-'n săbii sîngeroase nu se vor schimba, femeile nu vor mai rîde cu bucurie, când dinainte-le trec cele cu dulci nădejdi — noi nu ne stîngem!

Până când pădurea nu va sta în mirare de propria-'i frumseță și pămîntul nu va dice, de-abia șoptind: — „nu mai am loc pentru nici un mormînt!“ — nu perim!

(Va urma).

Limfa lui Koch.

Novelă de I. T. Mera.

(Urmare).

Pe la începutul lui Octomvrie norii s'au resfirat și un soare blînd privia somnoros la plaiurile îngălbinite; fire de paiangin sburau legănându-se prin vîzduh, ca și tortul unei pânze de moarte, destinată pentru aceia, care au ajuns la sfîrșitul călătoriei lor prin această lume plină de amar și de suferințe.

Îndemnată de acea vreme frumoasă, Anița mai eșia afară și ședea ciasuri întregi sub bîtrînul pîr, care a fost martor al țărilor de bucurie și durere, ce au trecut preste familia Zamfirescilor, căruia ea și-a destăinuit ascunșurile inimii și sub crengile căruia a vîrsat atâtea lacrimi, câte ar fi fost deajuns pentru susținerea vieții acestui monument din țile străbune.

În o astfel de țî frumoasă ea ședea în acel loc plăcut și privia la azurul blînd al cerului. Cete de cocoare treceau în formă de ic deasupra capului ei și se opriau deasupra satului dînd tîrcoale mari și liniștite, apoi luându-se după cărmă sburau cu grăbire spre țînta lor îndepărtată și prin strigătele lor duioase își luau par'că remas bun dela acele locuri și dela acei oameni, pre care, cine scie, dacă-'i vor mai găsi la reîntoarcere.

Anița le urmăria până-ce se perdeau ca nisce puncte negre în zarea depărtării și asculta strigătele lor, care din când în când străbăteau slăbite și duioase până la dînsa.

O presimțire crudă îi spunea, că acest remas bun este adresat cătră dînsa, că la reîntoarcere

cocoarele și rîndunica pre ea nu o vor mai găsi între cei vii. Ori-cât de mare era desgustul în sufletul seu, la acel gând Anița tresări și începî a plînge amar și dureros, pînă-ce părintele seu a surprins-o în acel sbucium sufletesc.

Ea ridică ochii obosită auînd glasul tătâne-seu, dar' ți se cu voce înecată:

„O, tată, lasă-mă să plîng, lasă-mă, să înec toată durerea nemărginită, de care este torturată inima mea, în lacrimi, — lacrimile au o putere atît de ușurătoare“.

Zamfirescu stetea nemișcat înaintea copilei sale și cu capul plecat privia cum ultima sa nădejde se topesce încet, dar' neînterupt, ca o luminare de ceară sub flacăra ardeătoare a feștilor.

Un vînt ușor a scuturat atunci frunzele galbinite ale părului bătrîn; ele cădeau pe umerii și în poala fiicei lui Zamfirescu, ca-și-cînd ar fi voit a acoperi cu o haină mortuară un boboc de floare, ofilit sub frigul unei toamne premature.

V.

Pe la începutul lunii Noemvrie diarele politice au adus mai întîiu vestea, că profesorul Koch, eruditul bacteriolog al facultății de medicină din Berlin, ar fi găsit un mijloc, care vindecă cu siguranță absolută tuberculoza.

Scirea a cutrierat ca un fulger întreg rotogolul pămîntului, deșteptînd în toate păturile societății omenesci un interes viu și o nobilă bucurie, ear' în inimile sërmanilor bolnavi nădejdea reînșănătoșerii.

Cînd Anița a citit acele informațiuni, boala ei era deja foarte înaintată; — ea era atît de slabă, încît numai cu greu putea umbla și de vre-o 3 săptămîni zăcea în continuu în pat. Obrajii erau supti, atît de paliți, ca-și-cum ar fi fost din o ceară galbină și străveșie, buzele palide și albăstrii, ear' nasul, frumosul ei nas de vultur, se subțiasse și se ascuțise ca dunga unei scînduri; numai ochii, încungiurați de două cercuri vinete, retrași în orbite, păreau mai strălucitori, mai vii și mai deschiși.

O rață de nădejde veselă și mîngăitoare a suris ochilor ei sufletesci la citirea acelei sciri, și cuprinsă de un fel de extas a întreat pe părintele seu:

„Tată, iubitul meu tată, va fi adevărat, că tuberculoza se poate vindeca, că nu voi muri, că voi trăi și eu, și voi fi și eu fericită?! Ți, tată, că e adevărat; Ți, că e așa; Ți, că nu poate fi altcum!...“

Cu cît puterile îi scădeau mai mult, cu cît se vedea mai aproape de ușa vecinicii, — cu atît mai tare începea fetița desgustată de lume a se lipi de viață și a dori să guste din plăcerile omenesci, — dulci, amare cum sînt.

„Va fi adevărat, fiica mea“, rîspunse bătrînul sfîșiat de durere.

El o cuprinse în brațe, o strînse cu căldură la peptul seu, ear' ea ți se cu glas tremurător:

„Tată, tată, — nu voi să mor!...“

Ei stătură astfel nemișcați mai multe minute, simțînd reciproc bătăile puternice ale inimilor lor, — apoi Anița se retrase din brațele părintelui seu și se lăsă obosită în culcuș.

Dar' nu preste mult ea tresări și-l rugă pre tatăl seu, să trimită îndată după doctorul Buna, să-l întrebă și pre el despre părerea lui.

Doctorul sosi grăbit credeînd, că domnișoarei 'i-s'a făcut rău, — dar' cît de mare 'i-a fost mirarea, cînd întrînd în cameră găsi pre bolnava sa ședînd în pat, cu fața rumenită de o bolnavă roșeață, cu ochii strălucitori, — și abia rîsuflînd de eșofare.

„Domnule doctor... ai citit ați diare?... crești, că va fi adevărată scirea lor despre Koch?... te rog... te conjur... a mi spune adevărul;... trebuie să fie ceva în lucrare...“

Doctorul Buna încreși sprîncenele și ți se cu glas aședat și șovăitor:

„Să așteptăm, d-șoară dragă; diarele politice aduc atâtea sciri, căci coloanele lor sînt atît de mari și numerii lor într'un an de Țile atît de mulți, să așteptăm pînă vor vorbi și revistele medicale și Koch însuși“.

Un nor de întristare se aședă pe fața copilei, — ea se lăsă în culcușul seu abia rîsuflînd de oboseala iritației, prin care a trecut.

Doctor Buna a observat cu ochiul seu ager, că informațiunea diarelor poate fi pentru bolnava sa un izvor de puternică și stricăcioasă iritație, — pentru aceea 'i-a recomandat liniște absolută.

Dar' liniștea pentru Anița nu mai exista. Țiua și noaptea fără întrerumpere creerul seu era ocupat cu un gând, cu un singur gând: vindecarea ofteiei. Ea număra ciasurile, clipele și aștepta cu nerăbdare Țiua următoare, să citească în diarele sosite, dacă scirea se adevăresce.

Abia au trecut câteva Țile și diarele susțineau din nou cu mai multă tărie scirea lor. Ele aduceau informațiuni despre felul, cum se face noul tratament și sciau raporta chiar despre casuri vindecate.

„O, acuma nu mai încape îndoială; un Țiar european are raportori vrednici de credință în toate părțile lumii, aceia nu vor pune în joc renumele Țiarului lor, alărmuind lumea cu o scire mincinoasă; și apoi biroul de corespondență cu legăturile sale. Da, lucrul este hotărît!“ își Țicea Anița și o nădejde atît de mare 'i s'a încuibat în pept, încît acela mai că nu o putea cuprinde în spațiul seu îngust.

„Te mai îndoiesci și acuma, dle doctor?“ întrebă Anița pre Buna întîndu-i Țiarul.

„Am citit, d-șoară, informațiunile cele mai noue, dar' nici acum nu pot Țice alta, decît să fim cu așteptare. Dacă scirea este adevărată,

revistele medicale vor trebui să se exprime și ele în cel mai scurt timp. Fiți deci liniștită și țineți prescripțiunile mele, — căci vorba aceea, mai bine puținul ce-l am în mână, decât multul ce 'mi-se făgăduiesc“.

Veselia silită din fața Anitei a perit earăși și ea și se cu supărare cătră tatăl său, după-ce Buna s'a depărtat:

„Ce pesimist mare e omul acesta; toată lumea e entusiasmata de epocala descoperire, numai el ridică mereu din sprincene, — și nu crede; — se așteptăm, se așteptăm, atâta e tot, ce poți auzi din gura lui. Adevărul vorbind, tată, îmi pare, că prea mult am ținut până acum la dînsul. Păcat, că nu mai vine doctorul Ionescu încoaci, — el e un om tinăr, el trebuie să aibă pricepere pentru progresul sciinței mai noue.

(Va urma)

Iubileul de 25 ani al Academiei române.

București, 2 Aprilie 1891.

Ședința festivă.

Diva de 1 Aprilie c. a fost nu numai pentru București și România, ci pentru întreaga românie din toate părțile, o zi de bucurie; căci cu această zi se împlinesc 25 ani, de când ilustra noastră Academie vinează și răspândește asupra tuturor Românilor rațele sale de lumină și cultură, și cu drept cuvânt dicea secretarul ei general, dl. Dem. A. Sturdza, în raportul lui asupra activității ei de un pătrar de secol, că ea „a devenit cea mai înaltă instituțiune de cultură a neamului românesc“.

Încă cu 2—3 oare înainte de începerea festivității, marele bulevard avea un aspect deosebit prin lumea cea multă, ce se adunase înaintea universității, care deschisese toate porțile sale, și părea a bineventa pre oaspeții sei. Pe la 1 oară deja întrarea era anevoioasă, și gendarmii și gardiștii, postați la intrări, aveau năcaz a stavili torentul mulțimei. La 1½ oară intră în sală Regele, purtând uniformă de general, însoțit de Regina și de clironomul tronului, principele Ferdinand. Regina purta o haină căstănie, țesută cu fire de aur, pe cap o mică diademă, și principele uniformă de locotenent-vânător. Imediat după întrarea Curții, un cor vocal și instrumental de circa 300 persoane, întonă „Cântecul gîntei latine“, care toți cei de față îl ascultară stând în picioare și-l primiră cu vii aplause.

După aceasta Regele, ocupând sediul presidial, și avînd de-a dreapta sa pe Regina, ear' de-a stînga pe principele Ferdinand, dete citire cuvîntului de deschidere, în care, după obiceiul seu, în cuvinte scurte dar' valoroase, expune fericita coincidență a suirei sale pe tronul României cu înființarea „Societății academice“, dela 1878 încoace Academia română, arată fazele principale, prin care a trecut această înaltă instituțiune în dezvoltarea ei, amintesc cu căldură de primii ei întemeietori și spriginitori, accentuează însemnătatea literaturii bisericesci, a cronicarilor țerilor moldo-române și a limbei, poesiei și literaturii populare pentru dezvoltarea limbei, literaturii și culturii poporului român în general, și termină urînd Academiei cele mai frumoase succese și încerdințându-o de înaltul Seu sprigin, precum și de spriginul presumpțiului seu succesor, a principelui clironom. Cuvîntul Regelui este întimpinat cu însuflețite aprobări și aplause.

Urmînd la ordinea zilei raportul secretarului general al Academiei D. A. Sturdza asupra activității de 25 ani a acesteia, raportul eșit din dextera peană a secretarului general, și dînd o icoană foarte clară asupra mersului și dezvoltării Academiei în acest restimp, este ascultat cu mare plăcere și merită a fi cunoscut din partea tuturor Românilor.

Acum Regele, ca președinte de onoare, dă cuvîntul Reginei, celebrei Carmen Sylva, care între desele aplause ale adunării citește cu voce înaltă o episodă poetică din ultimele lupte ale Dacilor cu Romanii.*) Aplausele și uralele adunării la încheierea acestui frumos poem nu se pot descrie; păreau infinite.

După aceasta se urcă la tribună venerabilul literat și patriot Mihail Kogălniceanu, carele cu toate că numără 85 de ani ai vieții, citi cu bravura unui tinăr un discurs de aproape 2 oare asupra unor evenimente mai însemnate din Istoria recentă a Țerilor române, evenimente, la care în parte a conlucrat și dînsul.

Cu acestea partea literară a festivității era terminată, și vice-președintele Academiei B. P. Hașdeu, fiind președintele I. Ghica bolnav și absent din capitală, prin cuvinte alese și călduroase, urînd Regelui și dinastiei vieată lungă și fericită, spre a sërba și „nunta de aur“ a Academiei, prezentează Regelui o medalie de aur comemorativă de acest iubileu; și Regele, exprimîndu-și mulțumirile sale, încheiă ședința.

În fine corul vocal și instrumental între entusiastele urale ale adunării intonează imnul național: „Trăească Regele“, care precum la început „Cântecul gîntei latine“ toți cei de față îl ascultă stând în picioare; ear' Curtea regală onorînd pre mai multe persoane cu grațioase alocuțiuni, se depărtează.

Prânțul la palat.

La 6 oare toți membrii Academiei, care se aflau de față în București, împreună cu multe alte distinse persoane din statul civil și militar, s'au întrunit la palat la masa de gală, dată de părechia regală în onoarea lor. Pe la 6½ Maiestațile Lor Regele și Regina, însoțiți de principele clironom, intrară în sala de primire și întimpuinați cu venerațiune conversară în modul cel mai grațios cu oaspeții M. M. Lor. Curînd după 7 oare părechia regală, însoțită de șirurile oaspeților, intrară în sala de prânț, și în momentul acesta excelenta musică a regimentului 8 de linie întonă marșul A. S. R. prințului Ferdinand, compus de Hübsch. Masa în adevăr regală cuprindea vr'o 70 persoane, avînd Regele lîngă sine pre dd. N. Crețulescu și G. Barițiu, ear' Regina pre damele de onoare d-na Bengescu și d-șoara Văcărescu, apoi pe prințul de coroană și pre domni P. S. Aurelian, B. P. Hașdeu și secretarul general D. A. Sturdza. La toastul cel foarte frumos al Regelui, carele împreună cu Regina bineventă pre oaspeții „în casa lor“ și ridică păharul pentru prosperarea Academiei, răspunseră dnii Hașdeu, Sturdza și Barițiu, urînd Regelui și înaltei sale dinastii domnie fericită. După prânț reîntorcînd în sala de primire, M. M. Lor onorară pre toți oaspeții, și cu deosebire pre cei din afară de regat, cu grațioase alocuțiuni, exclusiv în limba română, așa încât toți fără deosebire părăsiră palatul între cele mai plăcute impresiuni de mulțumire și recunoscintă cătră augustii suverani ai României.

(Va urma).

*) Sola, pre care o reproducem și noi la alt loc. Red.

Carmen Sylva.

Expoziția din Caransebeș.

Publicăm cu plăcere următorul raport special ce ni-l trimite unul din amicii noștri din Caransebeș:

S'a făcut amintire în coloanele „Foaiei Ilustrate“ despre expoziția locală de manufacturi, arangiată de „Reuniunea femeilor române din Caransebeș“. Nu va fi fără interes pentru publicul cititor, dacă vom da unele amănunte despre această nobilă întreprindere.

Expoziția a fost cercetată din ziua când s'a deschis până la închidere cu interes din ce în ce mai mare; se pornise un adevărat peregrinagiu al locuitorilor din oraș și din împrejurime; și a fi fost sau a nu fi fost la expoziție devenise o cestiune personală pentru a fi sau a nu fi numărat între iubitorii de cultură și de progres.

Ne este preste puțință a da o icoană, fie și numai palidă, despre produsele întrunite prin comitetul Reuniunii femeilor. Acest comitet vrednic de toată lauda a știut să ne prezente un tablou, care, după părerea străinilor, putea să stee alături, ba putea să întunece multe pavilioane ale ultimei expoziții din capitala țerei.

Chiar dela intrarea în coridorul spațios al edificiului „Comunității de avere“ afișuri de directivă îți dădeau semnalul unei instalațiuni neobicinuite. Expoziția, arangiată în etajul prim al edificiului, era compusă din două despărțeminte: cel de manufacturi propriu țișe, și cătră acesta se alătura „cabinetul de tablouri“.

Intrând în sala principală, o varietate nemărginită îți fura privirea și simțiai trebuința unei orientări, tocmai în momentul, când prevenirea doamnelor din comitet îți venia într'ajutor pentru a gusta cu pricepere frumseța și arta lucrătoarei române. Locul principal în față cu intrarea îl ocupau produsele de manufactură țerănească, decorând frontul larg al salei, precum și o masă lungă așezată în mijlocul salei între două piramide, care dădeau un aspect drăgălaș, prin varietatea obiectelor și colorilor întocmite cu deosebit gust și adăpostite cu mult spirit practic. În fund, deasupra unei estrade decorate cu covoare, se vedea portretul mare al „dascălului din Bănat“, al neuitatului Const. Diaconovici Loga, încungiurat de o cunună de dafin și executat în desemn nimerit de Traian Gașpăr, unul din elevii institutului pedagogic din Caransebeș. Alături cu estrada, deoparte și de alta, stăteau postate chipuri de femei îmbrăcate în costume complete atât bănățenesci, cât și din „țară“. Partea din dreapta a salei împreună cu partea decătră intrare erau ocupate de preferință cu produsele de casă ale familiilor din clasa cultă.

Varietăți nesfârșite în forme și colori înfățișau covoarele țerănesci, ce decorau părății întinși ai localului, ori serviau de așternuturi pe marginele meselor din circumferența salei, unde erau puse obiectele mai mărunt. Covoarele arătau tendența pronunțată de a nobilita formele și a armonisa colorile.

Nu putem lăsa neamintită interesarea ce întimpinau la privitori perdelele de lână foarte frumoase, țesute în case țerănesci. Ele sânt de preferat calităților celor mai bune de Iută ori Tunis.

Vigurile de până ză înfățișau produsele de țesătură albă și colorată, începând dela calitățile tari și durabile până la chenarine fine. Țesăturile simple, pânzii, reapăreau în varietate bogată ca obiecte confecționate, precum: schimburi, obiele, șterguri, fețe de perine alese în răsboi, mäsae în fel de fel de executări frumoase și durabile.

Puterea lucrului de mână în industria de casă a țeranului român zace fără îndoeală în artificioasele țesături de lână cu fir și mëtasă, alese în răsboiu. Lucrul acesta a fost admirat în formele ingenioase ale opregeilor, cătrințelor, brăurilor, ale conciuurilor bănățene, brăcirilor etc. În deosebi

„puii mărunți“ de mëtasă între țesăturile cu fir au atras atențiunea plină de admirare a vizitatorilor. „Puii mărunți“ pare-că nu găsiu în portul țerănesc alți rivali, decăt „cheile“ caprițioase și variate, sau „ciurăturile“ ingenioase și „urzarele“ cu tăieturi, albe și împistrite de pe mânecile ciupagelor, care par a fi menite să ne spună, că merită a fi decorate mai ales brațele măiestre, care le-au creat.

Un mic model de răsboiu, lucrat în lemn, avea menirea să deie străinilor o idee despre modul de lucrare al țeranului, care singur își construiesc aparatul pentru fabricatele sale textile dimpreună cu uneltele accesorii.

Lungă manufacturile țesute ocupau tot un loc de căpetenie produsele de brodărie țerănească. Brodatul presentă o libertate mai mare în forme. Executate în aur, mărgele, mëtasă, bircă și arnigi, au tendența de a satisfac adevărului naturii nu numai cu privire la exactitate în forme, ci și cu privire la alegerea și aplicarea colorilor, ale căror nuanse, une-ori perfecte, înfățișau frunze, flori, buchete, cununi, arabescuri ș. a. cu plasticitate cât se poate de naturală. Dintre principalele modalități de tehnică, în care s'au găsit executate produsele brodate, însemnăm următoarele feluri de cusătură (pentru a căror explicare ni-ar trebui cel puțin nisce desemnuri): cruciu, pedeci u, bărnaș, pășitori, dosniciu, pintre fire, ațiu și brățăriu.

Cu plăcere trebuie să înregistrăm nisce perdele din țesătură de casă, arangiate ca draperie și cu bordură brodată cruciu pe bumbăcel, făcute de d-na preoteasă Popovici din comuna Tincova. Ele dau un exemplu de imitat chiar și în casele țerănesci, pentru a întrebuița brodatul nu numai la decorarea albiturilor, ci și a obiectelor de casă.

Nu puțină mirare a făcut pricepătorilor un petec ce cu drept cuvânt s'ar putè numi istoric. L-a descoperit d-na Iuliana Chinezu în comuna Idioara din Bănat, și l-a brodat țerana Talida Borlovanu, înfățișând o lucrare țerănească practică înaintea cu o sută de ani. După constatările persoanelor cunoscătoare lucrul e identic cu tehnica favorisată astăzi în jurnalele de modă și cunoscută lumii moderne abia de vre-o două decenii încoace sub numele de Holbeintechnik sau Holbeinstich. — O ștergura de 90 de ani a expus d-na Băca, și alte două de 70 de ani a expus d-na Elisaveta Biju, toate trei șterguri brodate în două fețe și bine conservate.

Nu putem trece fără a reveni asupra articulelor de țesătură cu fir și mëtasă, care prin splendoarea lor au produs o vie schimbare de vederi între vizitatori. Unele sânt de o execuțiune în adevăr strălucită și pot oferii materii cu totul potrivite pentru confecționarea ornatelor bisericesci. Datele statistice aflătoare în actele consistorului diecesan constată mii de florini cheltuiți anual de comunele noastre bisericesci cu procurarea ornatelor dela firme străine. Mulțimea agenților ce cutrieră comunele rurale și mijlocesc cumpărări mai totdeauna în dauna bisericilor, a silit consistorul a interveni pentru scutirea comunelor, însărcinându-se librăria diecesană din loc a mijloci sub control cumpărarea materiilor pentru ornate. N'ar fi oare mai consult a face această mijlocire între bisericile noastre și acele țerance, care au arătat destoinicia de a furnisa materii mai trainice, mai splendide și relativ mai ieftine? Sătenele noastre au expus țesături alese în răsboi, de o frumsețe cum rar găsim chiar în ornatele bisericesci din centrele Metropoliei noastre. Eată o ramură de industrie, ale cărei foloase sânt evidente, și a cărei spriginire ar merita să preocupe organele noastre bisericesci.

(Va urma).

Biserica, școală, educațiune.

— **Sinodul ordinar** al arhiepiscopiei gr.-ort. transilvane e convocat pe 28 Aprilie (10 Maiu) la biserica Schimbării la față din Sibiu, la oarele 9 a. m., prin literele de sub Nr. 2547 Pres. ale Excelenței Sale părintelui arhiepiscop și metropolit Miron Romanul. — **Despărțământul Banat-Comloș** al Reuniunii învățătorilor gr.-orient. din diecesa Aradului își va ține adunarea sa generală în 23 și 24 Aprilie st. v. în Checia-Română. Cu această ocaziune se vor ține mai multe lecții practice din istoria biblică cu elevii clasei a II-a: „Crearea lumii și zidirea îngerilor“, de învățătoarea Iulia Prohab, și „Israelitenii în Egipt“, de învățătorul I. Barbulescu; cu elevii cl. IV.: „Tăierea capului S. Ioan“ și „A treia încheietură a simbolului credinței“, de învățătoarea I. Prohab; cu elevii cl. VI.: „Despre biserica ortodoxă“, de învățătorul I. Barbulescu. — **Comisari ministeriali** la examenul de maturitate dela gimnasiul gr.-ort. român superior din Brașov a fost numit prof. univ. din Cluj Dr. A. Abt, ear' la gimnasiul român gr.-cat din Blaj, directorul dela gimnasiul de stat din Sibiu, Ign. Veress.

Literatură și știință.

— **Raportul general** al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1890, Sibiu, Institut Tipografic, societate pe acții 1891, tocmai a apărut. Prelungă altele conține și „un raport despre prima expoziție de vite, arangiată de reuniune în Rășinari“, redactat de dl. Sabin P. Barcianu, secretarul juriului de premiare al expoziției. Numărul membrilor reuniunii e 255, averea reuniunii 1070 fl. 62 cr. S'au distribuit între țerani seminte de 20 fl. 83 cr., s'a procurat și distribuit cărți agricole de 80 fl. și s'a dat premii la expoziția de vite 63 fl. — „**Gazeta Bucovinei**“ este numele unei foi politice românesce, care va apăre de aci înainte în locul foi „Revista Politică“ în Cernăuți de două-ori pe săptămână. Conducerea foi e încredințată dlui Pompiliu Pipoșiu, care până acuma a fost unul dintre redactorii țiarului „Tribuna“.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— **Reuniunea română de cântări din Sibiu** a arangiat, cu succesul bun obicinuit, Mercuri în 10/22 Aprilie concertul seu ordinar cu următorul program: 1. Cântece țigănesce (Zigeunerlieder) pentru sopran, alt, tenor și bas cu acompaniare de pian, de Johann Brahms. 2. Trio (C. moll) pentru pianoforte, violină și violoncello, de L. v. Beethoven. 3. „Prima noapte vrăjită“ (Die erste Walpurgisnacht), baladă pentru soli, cor și pianoforte, de F. Mendelssohn-Bartholdy. — **Mai mulți clerici seminaristi** din Sibiu vor da la 23 Aprilie (5 Maiu) un concert în Sighișoara, al cărui venit curat e destinat fondului pentru procurarea de cărți școlare pentru elevii săraci dela școala română din acel oraș. Programul: 1. „Eată țăua triumfală“, cor de A. Humpel. 2. „Die versunkene Krone“, cor de H. Bönicke. 3. „An die Leyer“, solo pentru bas, de F. Schubert. 4. „Noaptea“, cor de F. Schubert. 5. „Despărțirea vânătorilor“, cor de Mendelssohn-Bartholdy. 6. „Cu trupul“, cor cu solo de bas de G. Dima. 7. „Vieața Țiganilor“, cor de R. Schumann. 8. „Wenn sich zwei Herzen scheiden“, duet de Schlotmann. 9. „Seara de Crăciun“, solo pentru bas de F. v. Hollstein. 10. „Scii tu mândro“, solo pentru bas de G. Dima. 11. „Hora ploaia“, cor de G. Dima. — **Trupa de opere** compusă de d-na Darclée-Hartulary a dat până

acum în Teatrul Național din Bucuresci trei din reprezentațiile amintite și de noi în Nrul 11. Anume: operele Faust, Cavalleria rusticana, de tinărul componist Mascagni, și Romeo și Julieta. M. S. regina Elisabeta și A. S. principele moștenitor Ferdinand, care la cele două d'antăi se aflară în logea regală, dovediră prin aprobațiunile lor o deosebită admirație. Diarele românesce sânt pline de laudă la adresa dnei Darclée pentru vocea ei frumoasă și melodioasă, pentru arta cu care ea scie să-și folosească această voce admirabilă și pentru jocul ei perfect. — La Lisabona, Elena Theodorini continuă a obține prin știința sa musicală și prin arta de executare a cântului dramatic aplause entusiaste. În rolul Anetei din Crispino și Comare a avut și acum de curând un mare triumf. — În un concert dat la Craiova de dl. A. Silbert, a excelat, după-cum spune „Reforma“ și dl. St. Paulian prin o frumoasă voce de bariton. Dl. Paulian este membru al corului dela biserica „Madona Dudu“ și promite a deveni și dînsul, ca și Gabrielescu, un cântăreț de renume, dacă va ave mijloacele pentru a se cultiva mai departe în cariera musicală. — Dela hora „Liga Română“ anunțată și de noi în Nr. 11, va apăre în curând, după-cum spune „România Musicală“ și o partitură separată pentru canto. Aceia, care au cumpărat această horă, vor primi partitura fără nici un adaos de plată.

Meserii, industrie, comerț.

— **Asociațiunea meseriașilor români din Brașov** și-a ținut adunarea generală în 31 Martie (12 Aprilie) a. c. Cu această ocaziune s'a constatat, precum citim în „Gazeta Transilvaniei“, că în anul trecut s'au aședat în Brașov 44 copii români la 11 măiestri diferite. Au cercetat școala de meserii a comunei Brașov 95 de învățacei, pentru care asociațiunea a plătit taxele de școală în sumă de 207 fl., dându-le totodată cărțile și toate uneltele trebuincioase pentru școală. Pentru învățaceii săraci s'au împărțit haine în preț de 310 fl. Pentru spălatul rufelor și ajutor în cas de boală a chieituit asociațiunea preste 262 fl. În anul trecut s'au făcut sodali 38 de învățacei, ear' măiestri s'au făcut 3 sodali. Averea asociațiunii consistă din 4593 fl. și prelungă aceasta are în proprietatea sa fundațiunile fericitului Stroescu în sumă de 50.000 de franci. Noul președinte al asociațiunii s'a ales în persoana dlui Nicolae Petra-Petrescu, ear' secretar, profesorul Arsenie Vlaicu.

De toate și de pretutindeni.

— **Congres de medici.** Domnul Dr. Asacki, directorul clinice de chirurgie din Bucuresci, dimpreună cu mai mulți medici de acolo, au luat inițiativa pentru convocarea unui congres de medicină în capitala României. Congresul va ave să se țină în luna lui Septemvrie a. c. întrunind toți medicii din Orient. — **Relicuii Shakespeariane.** În Stratford l. Avon, orașel mic în Anglia, mai există casa, în care s'a născut marele poet dramatic Shakespeare. Pentru conservarea și pentru viitor a acestei relicuii, regina Angliei a dat un decret, în virtutea căruia această casă remâne pentru vecie proprietate a statului. Doi păzitori sânt instituți pentru a îngriji de această casă. Ei au facultatea să primească legat, să adune tot felul de manuscrite și obiecte, ce se refer la marele poet, să îmbogățească biblioteca din casă și să cumpere locurile ce se învecinesc cu casa, unde s'a născut Shakespeare. Pentru acest scop li-se pune la dispoziție pe fiecare an o însemnată sumă de bani. — **Turnul Eiffel** în serviciul meteorologiei și al științelor naturale. Pe turnul Eiffel, care a remas dela ultima expozițiune universală, ca o memorabilitate a Parisului, s'au

instalat un observatoriu meteorologic și fizical. Experimentul lui Foucault, prin care prin mijlocirea oscilațiilor unui pendul se adeverese pe deplin rotațiunea pământului (învîrtirea în giurul osiei sale), s'a repetit de nou cu deplin succes. Mai departe s'a instalat o țeve lungă de 300 metri, care s'a umplut cu mercuriu (argint viu), pentru-ca prin presiunea mare de 400 atmosfere, dobândită pe această cale, se se facă experimente asupra fluidificării gazurilor. Foarte interesante sînt și observările făcute până acum asupra curenților de aer la baza și la vârful turnului. Din aceste observări reeasă, că curențele diferă de multe-ori în privința direcțiunei, dar' mai ales a iuțimei lor, la cele două puncte, și s'a constatat, că se pot face conclusiuni, care până acuma n'a dat greș, asupra prevestirei schimbării timpului cu câte 24 oare înainte, ba chiar și cu mai mult. Astfel turnul Eiffel este nu numai o curiositate a Parisului prin înălțimea sa extraordinară, ci totodată un edificiu folositor progresului științific.

Cronica săptămânii.

— Ședințele dietei din Budapesta s'au reînceput și deputatul Ivor Kaas a adresat în ședința de Mercuri ministrului-president o interpelație în afacerea întâmplărilor din districtul bisericesc evanghelic de dincoace de Dunăre (pentru cei din Budapesta). Conventul districtual din Pojon a ținut adecă sub presidența episcopului Baltik o ședință, în care între altele s'a raportat asupra îndrumărilor conventului general din Budapesta, care se rapoartă la reprezentarea districtelor în sinodul general din Budapesta. Membrul slovac al conventului Paul Mudron a contestat, basat pe §-ul 4 al Art. de lege XXVI: 1791, dreptul conventului general din Budapesta, de a prescrie districtelor, când au ele se convoacă sinodul, și a propus, ca conventul să se pronunțe în contra reprezentanței la sinod și să declare nevalide eventualele concluse ale lui. Pentru propunerea lui Mudron, au votat senioratele în preponderanță slovace din Turocz, Árva, Liptó, Trencin și Neutra, ear' în contra ei senioratele din orașul și comitatul Pojon și Moșon și comunele maghiarofile din senioratele slovace. În sfîrșit majoritatea a pronunțat concludul, că afară de conventele districtuale nimenea nu are dreptul de a ruga pre Majestatea Sa pentru acordarea tinerii sinodului, în contra căruia au protestat cele 3 seniorate remase în minoritate. Episcopul Baltik a declarat, că el va lua parte la sinodul din Budapesta, fiindcă de 100 de ani protestanții au fost totdeauna uniți și împreună au luptat și exoperat, ca religia lor să fie egal îndreptățită cu celelalte confesiuni din țeară. — În afacerea răspunsului la cunoscutul memorial al studenților universitari din Bucuresci, s'a ținut la 16 Aprilie n. o întrunire a studenților universitari din Budapesta, la care au fost reprezentati și cei din Cluj prin o delegațiune de cinci. În rezoluțiunea, care s'a primit, tinerimea universitară accentuează: că mișcarea aceasta ar fi îndreptată numai în contra tinerimii universitare a României și în contra tendenței ce pîndese în mod pervers din memorandumul ei, și că ei cu toți cetățenii statului, fără deosebire de naționalitate, ar voi să trăească în frățietate legală și impusă de datorință. Studenții universitari români n'au luat parte la acea întrunire. — În Cislaitania deputații liberali-naționali cehi (Cehii tineri) au prezentat la intrarea lor în Reichsrath o declarațiune subscrisă de 36 inși, prin care arată: că intrînd de facto pe tărîmul parlamentului, nu vor altera întru nimic dreptul public al regatului și al coroanei boeme, ci vor stărui ca acesta să ajungă la valoare și

îndeplinire reală. Astfel se alătură la rezervațiunea de drept dată de deputații boemi în acest senat la 23 Septembrie 1879 și sînt gata a conlucra la bunăstarea întregului stat și a tuturor popoarelor și țărilor sale. — Comisiunea pentru proiectul de adresă la cuvîntul de tron a ales de referent al seu pre deputatul Iavorski cu 19 contra 15 voturi, ce 'i-s'au dat liberului germân Plener. — Rechemarea trimisului rusesc Hitrowo dela Bucuresci, despre care de atâtea-ori a fost vorba, dar' apoi a fost totdeauna desmintită prin fapte, acum totuși a devenit fapt împlinit. Hitrowo, favoritul lui Ignatieff și persoana grată a propagandei panslaviste, este strămutat la Lisabona, ear' în locul dînsului va veni la Bucuresci dl. de Fonton, trimisul rusesc dela Lisabona, despre care se vorbește, că fiind om liniștit și nepretențios, și, ca descendent al unei familii de emigranți, un bun catolic, probabil va scuti pe viitor pre Rusia oficială de imputările, ce 'i-s'au făcut, de a fi urzitoarea tuturor intrigilor și conjurațiilor în contra instituțiilor de stat dela Dunărea-de-jos. — La alegerea în cercul al 10-lea hanoveran, în care s'a pus și candidatura lui Bismarck rezultatul a fost următorul: Din cele 17.000 voturi date (numărul alegătorilor e de 31.052), principele Bismarck a primit 7365, Schmalfeld, candidatul social-democraților 3810, și alți doi candidați câte 2576 și 3308 voturi. Neîntrunind nici unul din candidați majoritatea absolută de voturi, se va face balotagiul. Balotagiul va urma la 30 Aprilie.

Sciri personale.

— Distincțiune. Tenorul Gabrielescu, al cărui portret îl aduserăm în unul din Nrii precedenți ai foi noastre, a fost decorat de guvernul portugez cu ordinul de Cristo, gradul de cavalier. — Promoțiune. Domnii Petru Corneanu și Vasilie Fodor au fost promovați în 17 l. c. la gradul de doctori în drepturi la universitatea din Budapesta. — Domnul Basiliu Podoabă, dispensat dela oficiul de capelan din Cluj, a fost numit profesor catechet pentru școlarii gr.-cat. dela institutetele de învățămînt din acest oraș. — † Rea Silvia Pop, fiica preotului ort. Romul Pop, a răposat la 1 Aprilie în Gârbova.

Deslegarea ghicitei triumfulare din Nr. 13 este: România, Orizon, Misir, Asia, Nor, In, A.

Deslegări nimerite au trimis: Andron, Sara-Vale; N. Onciu, Uzdin; I Popovici, Caransebeș; D. Făgărășan, Gherla; E. Măglașu, Sibiiu; Constanța de Horvath, Sibiiu; I. Șaiuga, Dobra; Ioachim Munteanu, Gurariului; Elena Borca, Petrovoselo; Ioan Munteanu, Cugieru; Eugenia Ludu, Preșmăr; V—a, Șiria; Ioanu Mețianu, Sibiiu; V. Tipeiu, Sas-Sebeș; Flora Șerban, Gherla; D. Munthiu, Poiana; Aurelia Coltofeanu, Brețcu; Regina Drațomir, Gurasada; P. Rimbaș, Brad; Elena Lupu, Bistra; Ana Bgdan, Criștior; Emilia Florian, Sibiiu.

La sortire s'a tras numele dlui E. Măglașu din Sibiiu, căruia s'a dispus a se trimite colecția de cărți din editura Institutului Tipografic.

Corespondența foi.

I. P. R., Rodna: Am primit cu mulțumită; se va face de aici întrebare la adresa indicată. — E. H., Caransebeș: Mulțumită. S'a dispus cele dorite. — I. P. Caransebeș: Detaluri în epistolă. — L. A., Gura-Sadovei: În unul din numerii viitori. — A., Sara-Vale: Când va veni la rînd. — A. P., Sătmar: Nrul, în care s'a publicat ceva 'ți-s'a trimis de aici de atunci; „3.15 Maiu“ e isvorit din bună intenție, însă executarea a rămas prea îndărătul intenției; »Primăvara« are câteva strofe bune, dar' restul are cu privire la înțeles și la tropi cam multe scăderi. — F. a., Șiria: Ghicitura cuprinde puncte îndoelnice, care îngreunează deslegarea. — I. G., Blaj: Ghicitura dînd toate prea pe față, nu mai e ghicitura. — D. M., Poiana: Nu e completă, ear' cele din rîndul 7—7 de unde se le poată ghici cineva? — Rr., Șiria: »În vieată și la moarte«, nu se poate. — Trifoiu pe prat: Rime ca: verși, vedi; crengi, întregi ș. a. ș. a. nu recomandă publicarea.